

EUROPOS CENTRINIS BANKAS

EUROSISTEMA

LT

ECB-PUBLIC

EUROPOS CENTRINIO BANKO NUOMONĖ

2019 m. gruodžio 16 d.

dėl tam tikrų finansų rinkos dalyvių turto mokesčių ir tam tikrų kredito įstaigų papildomų
pelno mokesčių
(CON/2019/44)

Ižanga ir teisinis pagrindas

2019 m. spalio 11 d. Lietuvos Respublikos Seime buvo įregistruotas tam tikrų finansų rinkos dalyvių turto mokesčio įstatymo projektas (toliau – finansų rinkos dalyvių turto mokesčio įstatymo projektas).

2019 m. gruodžio 6 d. Lietuvos Respublikos Seime buvo įregistruotas pelno mokesčio įstatymo pakeitimo įstatymo projektas, kuriame numatytas papildomas bankų ir kredito unijų pelno mokestis (toliau – kredito įstaigų pelno mokesčio įstatymo projektas). Finansų rinkos dalyvių turto mokesčio įstatymo projektas ir kredito įstaigų pelno mokesčio įstatymo projektas kartu vadinami įstatymų projektais.

ECB nusprendė savo iniciatyva priimti nuomonę dėl šių įstatymų projektų, kadangi Lietuvos institucijos dėl šių įstatymų projektų su ECB oficialiai nesikonsultavo.

ECB kompetencija teikti nuomonę grindžiama Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 127 straipsnio 4 dalies antra pastraipa kartu su Tarybos sprendimo 98/415/EB¹ 2 straipsnio 1 dalies šešta įtrauka, nes įstatymų projektai yra susiję su finansų įstaigoms taikomomis taisyklėmis tiek, kiek jos daro esminę įtaką finansų įstaigų ir rinkų stabilumui. Vadovaudamasi Europos Centrinio Banko darbo reglamento 17 straipsnio 5 dalies pirmuoju sakiniu, Valdančioji taryba priėmė šią nuomonę.

1. Įstatymų projektų tikslas

Finansų rinkos dalyvių turto mokesčio įstatymo projektas

- 1.1. Pagal finansų rinkos dalyvių turto mokesčio įstatymo projektą tam tikriems finansų rinkos dalyviams būtų nustatyta pareiga kas mėnesį mokėti 0,03 % mokestį, kuriuo apmokestinama finansų rinkos dalyvių turto vertė, atsižvelgiant į tam tikras išimtis ir atskaitymus ir viršijanti tam tikrą ribą
- 1.2. Pagal šį įstatymo projektą šiuo mokesčiu būtų apmokestinami bankai, Europos Sąjungos (ES) ir Europos ekonominės erdvės (EEE) valstybėse narėse licencijuotų užsienio bankų filialai, įsteigti Lietuvoje, kitose negu ES (EEE) valstybėse licencijuotų užsienio bankų filialai, įsteigti Lietuvoje, kredito unijos, centrinės kredito unijos, vartojimo kredito davėjai ir kredito davėjai.
- 1.3. Remiantis įstatymo projektu, bankų, užsienio bankų filialų, centrinių kredito unijų ir kredito unijų mokesčio bazė bus vidutinis metinis turtas, išskyrus lėšas Lietuvos banke, „skolinimas valstybei,

¹ 1998 m. birželio 29 d. Tarybos sprendimas 98/415/EB dėl nacionalinių institucijų konsultavimosi su Europos Centrinio Banku teisės akto projekto nuostatų klausimais (OL L 189, 1998 7 3, p. 42).

grynuosius pinigus, materialus ir nematerialus turtas, nuosavos lėšas“ (*sic*), skaičiuojamas kaip praėjusių kalendorinių metų keturių ketvirčių pabaigos turto vertės paprastasis vidurkis, viršijantis 300 mln. EUR.

- 1.4. Vartojimo kredito davėjų ir kredito davėjų mokesčio bazė bus vidutinė metinė likusi grąžinti išmokėtų vartojimo kreditų arba su nekilnojamuoju turtu susijusių kreditų suma, skaičiuojama kaip praėjusių kalendorinių metų keturių ketvirčių pabaigos likusios grąžinti išmokėtų atitinkamai vartojimo kreditų ar su nekilnojamuoju turtu susijusių kreditų sumos paprastasis vidurkis, viršijantis 300 mln. EUR;
- 1.5. Įstatymo projekte numatyta, kad nuo pareigos mokėti mokesť bus atleidžiami: 1) bankai (įskaitant ES/EEE valstybėse narėse licencijuotus užsienio bankus, įsteigusius Lietuvoje filialus) ar centrinės kredito unijos vienerius metus pradėjus taikyti gaivinimo plane numatytas priemones arba priėmus sprendimą dėl tokių bankų ar kredito unijų pertvarkymo, 2) bankai (įskaitant kitoje, negu ES/EEE valstybėje narėje licencijuoto užsienio banko Lietuvoje įsteigti filialai), centrinės kredito unijos, kredito unijos arba ES/EEE valstybėje narėje licencijuoti užsienio bankai, įsteigę Lietuvoje filialą, kai jiems paskelbiamas moratoriumas, moratoriumo galiojimo laikotarpiu ir 3) mokesčio mokėtojai, jeigu jiems yra pradėtos bankroto ar restruktūrizavimo procedūros, arba jeigu Lietuvoje filialą įsteigusiam užsienio bankui yra iškelta bankroto byla.
- 1.6. Kaip nurodyta įstatymo projekto aiškinamajame rašte, šio įstatymo projekto tikslas – įstatymo projekte nustatytiems finansų rinkos dalyviams sudaryti sąlygas didinti šių finansų rinkos dalyvių įnašą užtikrinant valstybės biudžeto pajamas, reikalingas viešosioms paslaugoms finansuoti ir valstybės įsipareigojimams vykdyti.

Kredito įstaigų pelno mokesčio įstatymo projektas

- 1.7. Pagal kredito įstaigų pelno mokesčio įstatymo projektą tam tikroms kredito įstaigoms, konkrečiai komerciniams bankams, užsienio komercinių bankų filialams, kredito unijoms ir centrinėms kredito unijoms (toliau kartu – kredito įstaigoms), būtų nustatyta pareiga mokėti 5 % papildomą pelno mokesť, kuriuo apmokestinamas kredito įstaigos apmokestinamasis pelnas.
- 1.8. Papildomo pelno mokesčio bazė – 2 mln. EUR viršijantis kredito įstaigų apmokestinamasis pelnas, apskaičiuotas iš kredito įstaigos apmokestinamųjų pajamų atėmus leidžiamus atskaitymus, neapmokestinamąsias pajamas, atidėtuųjų mokesčių turtą ir kitas įstatymo projekte numatytas sumas.
- 1.9. Papildomu pelno mokesčiu neapmokestinama kredito įstaigų metinio pelno dalis, neviršijanti 2 mln. EUR.
- 1.10. Papildomas pelno mokestis būtų taikomas nuo 2020 m. sausio 1 d. ir galiotų trejus metus.
- 1.11. Kaip nurodyta įstatymo projekte, pagrindinis šio įstatymo projekto tikslas – užtikrinti didesnį finansų sektoriaus įnašą vykdant socialines ir kitas viešąsias paslaugas, tuo tarpu šiuo metu Lietuvoje, lyginant su kitomis įmonėmis, kredito įstaigoms taikomas palankesnis mokestinis režimas .

2. Bendros pastabos

- 2.1. ECB nuosekliai laikėsi nuomonės, kad mokesčiai finansų įstaigoms turėtų būti vertinami turint omenyje du tikslus: a) užtikrinti, kad galimo finansų įstaigų žlugimo atveju susidarančios sąnaudos būtų teisingiau paskirstytos tarp mokesčių mokėtojų ir finansų sektoriaus ir b) spręsti klausimą dėl rizikos, kurią keltų finansų įstaigų žlugimas². Pajamų, gautų iš tokių bankams nustatytų *ad hoc* mokesčių, naudojimas bendriesiems biudžeto tikslams būtų nepageidaujamas, atsižvelgiant į tai, kad tokiais mokesčiais bankams būtų sukurta nepagrįsta našta, kenkianti kreditų teikimui ir turinti grandininį poveikį realiosios ekonomikos augimui³. Pajamos, gautos iš finansų įstaigoms taikomų mokesčių, turėtų būti atskirtos, kad jos nebūtų naudojamos bendro fiskalinio konsolidavimo tikslams⁴.
- 2.2. Be to, prieš nustatant bendriesiems biudžeto tikslams skirtus *ad hoc* mokesčius bankams, turėtų būti nuodugnai išanalizuotos galimos neigiamos pasekmės bankų sektoriui, siekiant užtikrinti, kad tokie mokesčiai nekeltų rizikos finansiniam stabilumui ir kreditų teikimui, kas galėtų neigiamai paveikti realiosios ekonomikos augimą. Tai savo ruožtu galėtų lemti, kad, teikdami paskolas ir kitas paslaugas, bankai siūlytų mažiau palankias sąlygas savo klientams, tai taip pat galėtų paskatinti tam tikrus bankus mažinti savo veiklos apimtį, o tai sumažintų galimybes gauti kreditą ir sukurtų netikrumą šių bankų atžvilgiu⁵.
- 2.3. Įvedant mokesť turėtų būti atidžiai įvertintas jo poveikis apmokestinamų finansų įstaigų pelningumui ir jų vidaus kapitalo formavimo pajėgumui, nes tai savo ruožtu daro įtaką jų atsparumui neigiamiems sukrėtimams ir jų galimybėms teikti kreditus ir remti realiąją ekonomiką. Tokiomis aplinkybėmis privaloma atsižvelgti į skirtingą atskirų bankų situaciją, taip pat į kitų Lietuvoje ir Sąjungoje priimamų atitinkamų teisės aktų galimą poveikį. Ypač silpnėsių bankų ir bankų, kurie gali patirti neproporcingą poveikį ir dėl siūlomo įvesti mokesčio patirti nuostolių, situacija turėtų būti visapusiškai išanalizuota.
- 2.4. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta pirmiau, ir laikydamasis savo ankstesnių nuomonių⁶, ECB išreiškia susirūpinimą, kad finansų rinkos dalyvių turto mokesčio įstatymo projektas gali turėti esminį neigiamą poveikį Lietuvos finansų sistemai ir gali lemti nepageidaujamą banko veiklos modelių iškraipymą. ECB primygtinai ragina Lietuvos institucijas įvertinti, kokį poveikį šio mokesčio įvedimas turėtų Lietuvos finansų sistemos stabilumui.

² Žr. Nuomonės CON/2019/40 2.1 dalį, Nuomonės CON/2016/01 2.1 dalį, Nuomonės CON/2015/43 3.1.1 dalį, Nuomonės CON/2013/44 2.1 dalį, Nuomonės CON/2011/29 2.1 dalį ir Nuomonės CON/2010/62 3.2.1 dalį. Visos ECB nuomonės skelbiamos ECB interneto svetainėje www.ecb.europa.eu.

³ Žr. Nuomonės CON/2019/40 2.1 dalį, Nuomonės CON/2015/43 3.1.1 dalį.

⁴ Žr. Nuomonės CON/2019/40 2.1 dalį, Nuomonės CON/2010/62 3.2.1 dalį.

⁵ Žr. Nuomonės CON/2016/01 2.1 dalį, Nuomonės CON/2015/43 3.1.1 dalį, Nuomonės CON/2011/29 2.1 dalį ir Nuomonės CON/2010/62 3.2.2 dalį.

⁶ Žr. Nuomonės CON/2019/29 3.2 dalį, Nuomonės CON/2019/40 2.4 dalį, Nuomonės CON/2016/01 2.4 dalį, Nuomonės CON/2013/44 2.2 dalį, Nuomonės CON/2011/29 2.2 dalį ir Nuomonės CON/2010/62 3.2.2 dalį.

- 2.5. Kredito įstaigų pelno mokesčio įstatymo projekto atveju rekomenduojama, kad kartu su įstatymo projektu būtų atliktas išsamus šio mokesčio įvedimo poveikio vertinimas.

Ši nuomonė bus skelbiama ECB interneto svetainėje.

Priimta Frankfurte prie Maino 2019 m. gruodžio 16 d.

[parašas]

ECB Pirmininkė

Christine LAGARDE